

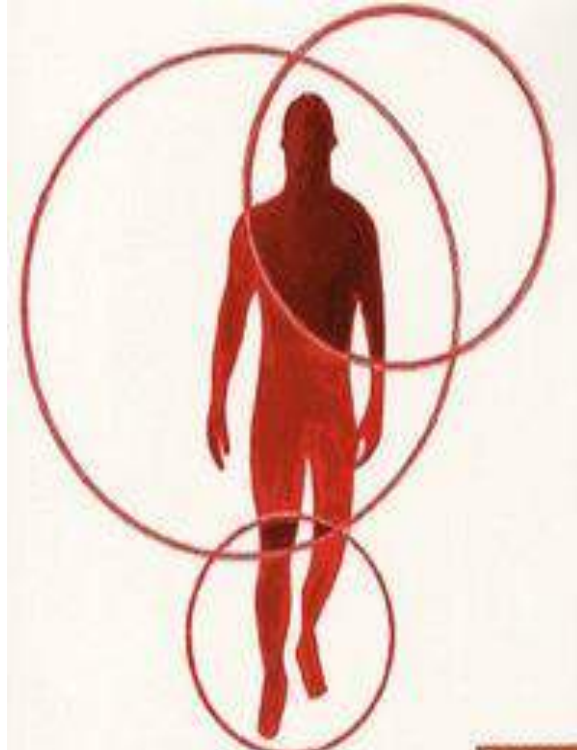
BAKIM DAVRANIŐLARININ GELİŐTİRİLMESİ

Doç. Dr. Emine Kol
Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi

Bakım Davranışları

“Hemşirelik üniter insanın fenomenleri ile ilgilenen bir bilimdir”

Rogers, M. E. (1994). The science of unitary human beings: Current perspectives. *Nursing Science Quarterly*, 7(1), 33-35.

Bakım Davranışları

Jean Watson' a (1999) göre bakım somut fiillerde kendini gösteren bir irade, amaç ve özveri haline gelmesi gereken bir değer ve tutumdur.

Watson J. Nursing Human Science and Human Care: A Theory of Nursing. United States of America: NationalLeagueforNursingPress; 1999.

Diyabet Hemşireliğinde Bakım Davranışları

Diyabet hemşireliği alanında yapılan çalışmalarda bakım; entelektüel, duygusal, bilişsel, sezgisel, ahlaki ve eylemsel süreçleri içeren bir bütün olarak tanımlanmıştır.

1. Zoni, S., Verga, M. E., Hauschild, M., Aquarone-Vaucher, M. P., Gyuriga, T., Ramelet, A. S., & Dwyer, A. A. (2018). Patient perspectives on nurse-led consultations within a pilot structured transition program for young adults moving from an academic tertiary setting to community-based type 1 diabetes care. *Journal of pediatric nursing*, 38, 99-105.
2. Van Dam, H. A., Van der Horst, F., Van den Borne, B., Ryckman, R., & Crebolder, H. (2003). Provider-patient interaction in diabetes care: effects on patient self-care and outcomes: a systematic review. *Patient education and counseling*, 51(1), 17-28.
3. Roulin, M. J., Jonniaux, S., Guisado, H., & Séchaud, L. (2020). Perceptions of inpatients and nurses towards the importance of nurses' caring behaviours in rehabilitation: A comparative study. *International journal of nursing practice*, 26(4), e12835.

Diyabet Hemşireliğinde Bakım Davranışları

Caring behaviors: Perceptions of acute care nurses and hospitalized patients with diabetes

Mary Beth Modic, DNP, R.N., CDE^a, Sandra L. Siedlecki, Ph.D., R.N.,^b
Mary T. Quinn Griffin, Ph.D., R.N., FAAN, ANEF, c Joyce J. Fitzpatrick, Ph.D., R.N., FAAN^c

Abstract

Caring behaviors: Perceptions of acute care nurses and hospitalized patients with diabetes

Purpose: The purpose of this study was to examine the perceptions of caring behaviors that influence the patient experience in

64 hemşire ve 54 diyabet hastası, diyabet bakım davranışları ile ilgili deneyimleri hakkında sorgulandı.

Conclusion: Nurses consistently reported providing caring behaviors more frequently than patients reported receiving them.

Implications: The findings have implications for nursing practice, specifically related to patient experience. However, further research is needed to explore the relationship between caring behaviors and patient experience.

Hasta: bilgi sağlama, gözetleme / izleme ve hastaların endişelerini dinleme

- a Nursing Institute, The Cleveland Clinic, Cleveland, Ohio
- b Office of Nursing Research and Innovation, The Cleveland Clinic, Cleveland, Ohio
- c Francis Xavier University, Dayton, Ohio

Introduction

Creating an optimal patient experience is a priority for many healthcare organizations. While it is a worthy endeavor, yet it may not have a universal definition for patient experience. In the Patient Experience Leadership Survey conducted in 2009, 34.5 percent of respondents reported that patient experience equals patient-centered care, 29 percent agreed that providing care organized around the

Hemşire: öğretme, dinleme ve destekleme

Diyabet Hemşireliğinde Bakım Davranışları

Patient Perspectives on Nurse-led Consultations Within a Pilot Structured Transition Program for Young Adults Moving From an Academic Tertiary Setting to Community-based Type 1 Diabetes Care

Sandra Zoni^{a,1}, Marie-Elise Verga^{a,b,1}, Michael Hauschild^c, Marie-Paule Aquarone-Vaucher^c, Teresa Gyuriga^c, Anne-Sylvie Ramelet^{a,b,2}, Andrew A. Dwyer^{a,b,e,2}

^a University of Lausanne Institute of Higher Education and Research in HealthCare, Lausanne, Switzerland

Hastalar hemşirelerin diyabet bilgisi ve teknik yeterliliğinin önemini belirtirken, en yüksek memnuniyeti hemşirelik bakımının insani yönleri olarak vurgulamaktadır. Özel hayatın gizliliğine saygıyı konsültasyonlar sırasında en önemli (ve en sık gözlenen) hemşirelik tutum/davranışı olarak kabul etmişlerdir.

consultations was high (4 ± 0.5 out of 5). Patients considered diabetes knowledge and technical competence as very important and were most pleased with the humanistic aspects of nursing care. Respect for privacy was deemed the most important (and most frequently observed) nursing attitude/behavior during consultation. Conclusion: Young adults found the nurse-led consultations with therapeutic education to develop T1DM self-care skills an important complement to medical management during transition. Practice Implications: Patient autonomy and privacy should be respected during this developmental period. Nurses taking a humanistic approach towards accompanying and supporting the patient can enhance the therapeutic relationship during transition and promote continuity of care. Transition nurses can use technical competence and therapeutic education to empower patients for self-management.

Diyabet Hemşireliğinde Bakım Davranışları

Patient Education and Counseling 51 (2003) 17–28

Patient Education
and Counseling

www.elsevier.com/locate/pateducou

Review article

Provider–patient interaction in diabetes care: effects on patient self-care and outcomes A systematic review

Henk A. van Dam^{a,*}, Frans van der Horst^a, Bart van den Borne^b

Yatarak ve ayaktan tedavi ortamlarında hastaların diyabet öz bakımı ve diyabet sonuçları hakkında hasta etkileşimi ve danışmanlık tarzını içeren çalışmalar incelendi.

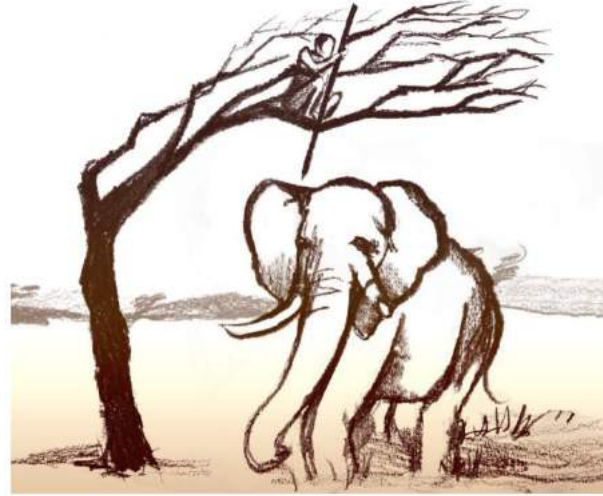
Received 5 February 2002; received in revised form 15 May 2002; accepted 10 June 2002

Hasta davranışı odaklı yaklaşımların hastanın öz bakımını artırdığı ve hastalık sonuçlarını iyileştirdiği, hasta katılımını destekleyen bireye özgü yaklaşımın etkili ve verimli olduğu özetlenmiştir.

Bakım Davranışları

“Uğraş alanı İNSAN olan hemşirelik biliminin temelinde **derin bir felsefi sorgulama yer alır**”

Johnson, J. L. (1991). Nursing science: basic, applied, or practical? Implications for the art of nursing. ANS. Advances in nursing science, 14(1), 7-16.

Bakım Davranışları

BAKIMA GİRİYORUZ??????????
BAKIM GÜNÜ, BANYO GÜNÜ??????
BAKIMI ÖĞRENMELİ?????
BAKIMI ÖNEMSİYORUM?????

Bakım Davranışları

Hemşirelere mesleğe niçin girdiklerini sorduğunuzda aldığınız cevap “**insanlara bakmak**” dır.

Hemşirelere ne yaptığını sorduğunuzda aldığınız cevap görev odaklı işlerden ibarettir (Kalite indikatörleri takibi, tedavi uygulama, klinik rutinleri ve hatta banyo günleri....)

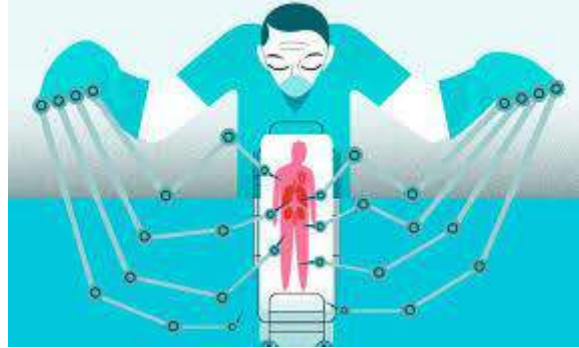
Bakım Davranışları

SORUN NEDİR????

Bakım Davranışları

Günümüzde hemşireden bireysel ve bütüncül bakımının sağlanması sırasında teknolojik ve insancıl bakım arasındaki dengeyi koruması beklenmektedir.

Watson, J., & Smith, M. C. (2002). Caring science and the science of unitary human beings: a trans-theoretical discourse for nursing knowledge development. *Journal of advanced nursing*, 37(5), 452-461.

Bakım Davranışları

Swanson ve Watson'a göre hemşireler, bakımın insani yönü ve mesleki değerleri ile hızlı teknolojik değişimler, görev odaklı biyomedikal uygulamalar, kurumsal istekler, aşırı iş yükü ve güncelliğini yitirmiş uygulama standartları arasında bocalamakta ve **daha kırılgan, duygusuz ve tükenmiş** görünmektedirler.

Watson J. Nursing Human Science and Human Care: A Theory of Nursing. United States of America: National League of Nursing Press; 1999.

Swanson KM. 1998. Caring Made Visible. *Creative HealthCare Management*; 1998, 1-18

Bakım Davranışları

Hemşirelerin mutsuzluğu onların bakım paradigması içerisinde uygulama yapamadıkları durumlarda ortaya çıkar.

Herbst, A. M., Swengros, D. I., & Kinney, G. (2010). How to teach human caring: nurse educator role in transformational learning for a large healthcare system. *Journal for Nurses in Professional Development*, 26(4), E6-E11.

Bakım Davranışları

Hastane yönetimleri hemşirelerin tükenmişliklerinin çözümü için işletme, teknoloji ve insan kaynakları yönetimi anlayışı ile daha ileri teknik çözümlere yönelmektedirler.

Oysa hemşireler, mesleki onurlarının korunması yönünde daha derin, felsefi ve değer temelli yaklaşımlara ihtiyaç duyarlar.

Bakım Davranışları

● Bu ikilemi çözmek hemşire için rahatlatıcı olabilir mi?

● Hemşire bakımın hazzını yaşıyor mu?

● Bakımın öğretimi hemşirenin kendini keşfetmesine yardım eder mi?

● Bakımın hazzını yaşayan hemşireler mutlu mu?

Bakım Davranışları

Bakım yapabilmek için bir hemşire kendisinin desteklendiğini ya da onun için sürekli bir şeyler yapılabileceğini bilmek ister, ayrıca kendini değerli hissetmek ister ve bakım yapabilmek için gerekli kaynaklara kolaylıkla ulaşabilmek ister.

Bakım Davranışları

Kurumlar için en güçlü ve en değerli kaynak yetkin, bilgili, şefkatli ve bakımı öne çıkaran hemşirelerdir.

Bakım Davranışları

Bakım hemşireye de hastaya da iyi gelir

Bakım görünmeyebilir ama iz bırakır

Bakımı göstermenin en iyi yolu bakım davranışlarıdır

Caring

Bakım Davranışları

- 1977 yılında bir gün, **Amanda Scarpinati** adlı bir
- bebek apar topar Amerika'daki **Albany Sağlık**
- **Merkezi**'ne getirildi.

Vücudunda, sıcak buharlı hava nemlendiricisinden kaynaklanan ağır yanıklar vardı.

Amanda'nın tedavi sürecinde, mesleğe yeni başlamış 21 yaşındaki bir hemşire görev aldı.

Küçük bebeğin iyileşmesinde Susan Berger adlı bu hemşirenin çabası önemli rol oynadı.

ANNUAL REPORT 1977
ALBANY MEDICAL CENTER HOSPITAL

“Bu güzel kadının, bana bakmış olan hemşirenin yalnızca fotoğraflarına bakarak huzur buldum.” diyen Amanda için elindeki fotoğraflar ömrü boyunca bir güç kaynağı oldu.

Susan Berger için bu inanması güç bir sürprizdi. Bu büyük buluşmanın hissettirdiklerini Susan, “Kaç hemşire bunu yaşayacak kadar şanslı olur bilmiyorum.” sözleriyle anlatıyor.

Caring

atlas

hemşire : kimberly

hedefleri

- * güvenli bir şekilde yemek
- * rahatça nefes al
- * ebeveynlerle bağ kurmak

beseme süreleri
8 · 11 · 2 · 5

banyo günü 12/9

Yeni yatak 12/13

Caring

DÜŞÜNELİMMMM

Watson'ın tanımladığı bakım davranışları;

- Dikkatli dinleme,
- Göz teması kurma,
- Bireyi rahatlatma,
- Bireyin sorumluluğunu alma,
- Dokunma,
- Duyarlı olma,
- Saygılı olma,
- Sözel güvenceler sunma,
- Fiziksel ve zihinsel hazır bulunma,
- Duygusal olarak açık ve ulaşılabilir olma,
- Birey merkezli olma ve bilgi verme olarak sıralanmaktadır.

Watson, J.(1988). Nursing: Human Science and Human Care. New York: National League for Nursing.

Watson J. Nursing Human Science and Human Care: A Theory of Nursing. United States of America: National League of Nursing Press; 1999.

**Bakım Davranışlarını nasıl öğretmeli,
uygulamaya nasıl yerleştirmeli???**

BAKIMIN ÖĞRETİMİ

JNSD

NASIL ÖĞRETELİM?

& Wilkins

How to Teach Human Caring

Nurse Educator Role in Transformational Learning for a Large Healthcare System

Anna M. Herbst, MSN, RN, CNE, BC ○ Diane I. Swengros, MSN, RN, BC ○
Gwen Kinney, MSN, RN, BC

Nurse educators assisted the director of professional nursing practice in a large healthcare system to implement a human caring program across 108 nursing units. These educators used transformational learning principles to reunite bedside nurses with the art of caring. Implementation included core content in a 30-minute training session, large-scale leadership conferences, and consistent educator support. Affective growth occurred for both clinicians and educators. The authors provide practical ideas, content, and tools to teach human caring.

Ask nurses why they entered the profession and the resounding answer is “to care for people.” Ask nurses to describe their job and they list a litany of tasks. A dichotomy exists when nurses describe their day as task focused versus caring focused. Nurses now face

BACKGROUND

Inova Health System, located in Northern Virginia, includes five community hospitals and two long-term care centers and employs approximately 6,000 nurses. In 2002, led by the chief nurse executive, Inova Nursing was awarded a Health Research and Service Agency grant to study nurse retention (Drenkard, 2008). The initial phase of the investigation implemented specific tools to streamline workflow. The second phase addressed the care delivery environment. This work included the incorporation of Jean Watson’s (2005) theory of human caring at the practice level to enhance nurse and patient satisfaction. Watson’s theory had been chosen by the nurses because it acknowledged and provided language for caring science and spoke to the heart of nursing practice. A collaborative team of nurse leaders, staff, and educators taught four pilot medical units about the theory and intentional caring behaviors. Nurse

Transformasyonel Öğrenme Kuramına Göre Bakım Davranışları Eğitimi

Doç. Dr. Emine Kol

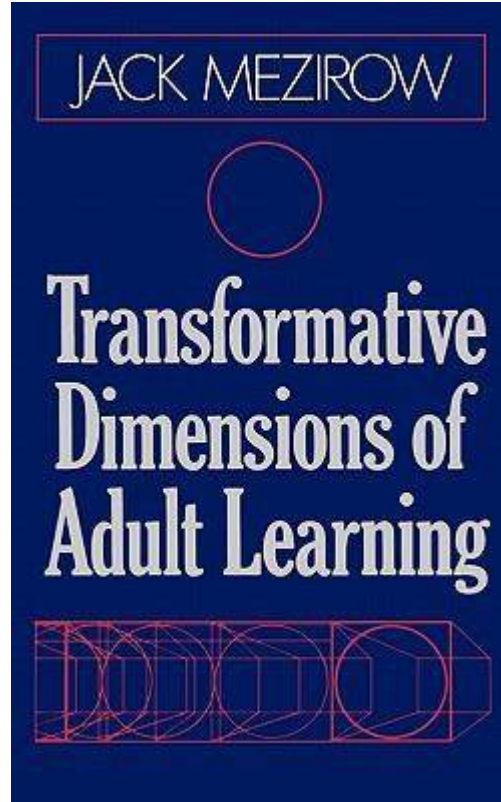

Doç. Dr. İlkay Boz

TRANSFORMASYONEL (DÖNÜŞÜMSEL) ÖĞRENME

Transformatif (Dönüşümsel/Dönüşerek) Öğrenme ilk olarak 1978 de Jack Mezirow tarafından ortaya atılmıştır.

DÖNÜŞÜMSEL ÖĞRENME

Mezirow, eğitimin basit davranış değişikliği yaratmakla tanımlanamayacağını savunur. O'na göre, önemli davranış değişiklikleri ancak perspektif değişimi ile mümkündür.

DÖNÜŞÜMSEL ÖĞRENME

Deneyimlerin sorgulanması dönüşümsel öğrenmenin öne çıkan özelliklerinden biridir; kişi, kendini kendisine açıklar, deneyimlerine uzaktan bakar ve onlara anlam yükler.

DÖNÜŞÜMSEL ÖĞRENME

Temel Kavramlar

Anlam yapıları; bizim kişisel yorumlarımızı etkileyen bilgi, inanç, duygu gruplarıdır. Dönüşümsel öğrenme, bu anlam yapılarının var olan durum ile uyuşmayan yanlarının bilinçli olarak sorgulanması ve gerektiği durumda değiştirilmesi ile gerçekleşir.

DÖNÜŞÜMSEL ÖĞRENME

Temel Kavramlar

Eleştirel Yansıtma; kişinin fikirleri ve eylemleri üzerinde düşünerek neden yaptığı, nasıl yaptığı gibi sorulara cevap aradığı bir süreci tanımlar.

Deneyimin Merkeziliği; deneyim insanın neler yaptığını, yaşadıklarını, gayret gösterdiklerini , inandıklarını ve reddettiklerini, bunlara nasıl tepkiler verdiğini, isteklerini, fikirlerini kısacası tüm yaşam öyküsünü kapsar.

DÖNÜŞÜMSEL ÖĞRENME

Dönüşümsel öğrenmenin bireye kazandırdığı şu özelliklerden bahsedilebilir:

- Karşılaşılan olayları ya da eskiden beri gelen alışkanlıkları yorumlayabilme
- Günlük yaşam içinde sürüklenmektense onu kontrol edebilme
- Yaşam kalitesini arttırmak için yeni yollar keşfetme
- Benlik bilincini artırma, bireyde kendisi hakkında farkındalık oluşturma

Bakım Davranışları Geliştirme Dersi

2015-2016 Eğitim-Öğretim yılından itibaren Hemşirelik Esasları Yüksek Lisans Programı kapsamında verilen, 30 saat teorik ve 30 saat uygulamadan oluşan seçmeli bir derstir.

Dersin teorik bölümü;

- ✓ bakım kavramı,
- ✓ bakımın sanat ve estetik boyutu,
- ✓ bakımda ustalık,
- ✓ klinik bilgelik,
- ✓ insan bakım kuramı,
- ✓ bakım anı,
- ✓ bakım davranışları (otantik dinleme, varlığını sunma, hazır bulunma, dokunma, rahatlığını sağlama, bireyi tanıma, adı ile hitap etme, göz iletişimi kurma, açık ve ulaşılabilir olma) gibi konulardan oluşmaktadır.

transformative
LEARNING

transformative
LEARNING

Dersin uygulama bölümü; her bir bakımdan davranışı için deneyim ya da hikaye aktarımı, hikaye üzerinde tartışma, hikayenin senaryolaştırılması, senaryonun simülasyonu ve debriefing aşamalarından oluşmaktadır.

transformative

LEARNING

transformative

LEARNING

Eğitim Basamakları

- ✓ Sorumlu hemşire ve lisansüstü öğrencinin konuya hazırlığı; literatür tarama, deneyim/hikayelerini gözden geçirme
- ✓ Konunun derslikte tüm gruba aktarımı
- ✓ Hikayenin aktarımı
- ✓ Hikaye üzerinde tartışma, diğerlerinin hikayelerini paylaşma
- ✓ Sorumlu hemşire ve lisansüstü öğrencinin hazırladıkları hikayeyi senaryoya dönüştürmeleri
- ✓ Standart/Simüle hasta ile senaryoların laboratuarda simülasyonu
- ✓ Klinik uygulamaya aktarım için yolların tartışılması
- ✓ Klinik uygulamaya aktarım örnekleri ve yaşanan deneyimlerin paylaşımı

SONUÇ

“Beden dilim değişti, İletişim şeklim değişti, mizahı kullanıyorum. Daha az kırıcı, çözüm odaklı olmayı öğrendim, güzel anlatmayı öğrendim, güzel davranmayı öğrendim, güzel konuşmayı öğrendim”.

“Beni iyileştirdi, hayatıma da yansıdı. Aileme bile olumlu yansıdı. Çocuđumla bile iletişimim düzeldi”

SONUÇ

“Farklı bakış açılarını görmemizi sağladı, birbirimizi dinledik. Başkalarının o kadar farklı bakış açılarının olduğunu görüyorsun. O kadar kompleks bir şekilde bakılıyor ki; Geliştirmem gereken yanlar neler? Değiştirmem gereken yanlar neler? Bunları öğrenmiş oluyorsun. O çok vurucu oldu benim için. Herkesin düşüncesi bütünleşince hiçbir şey kaçmıyor dikkatten”

SONUÇ

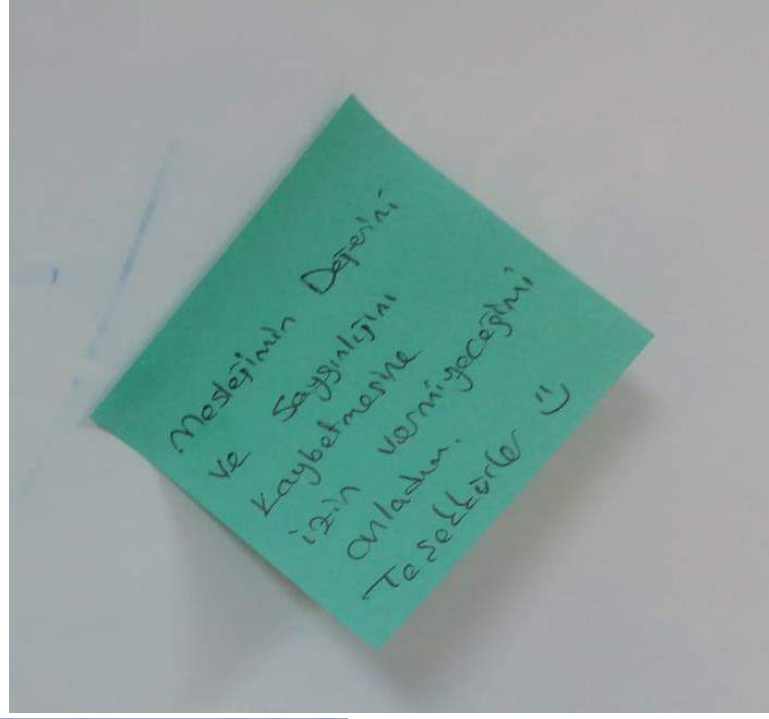
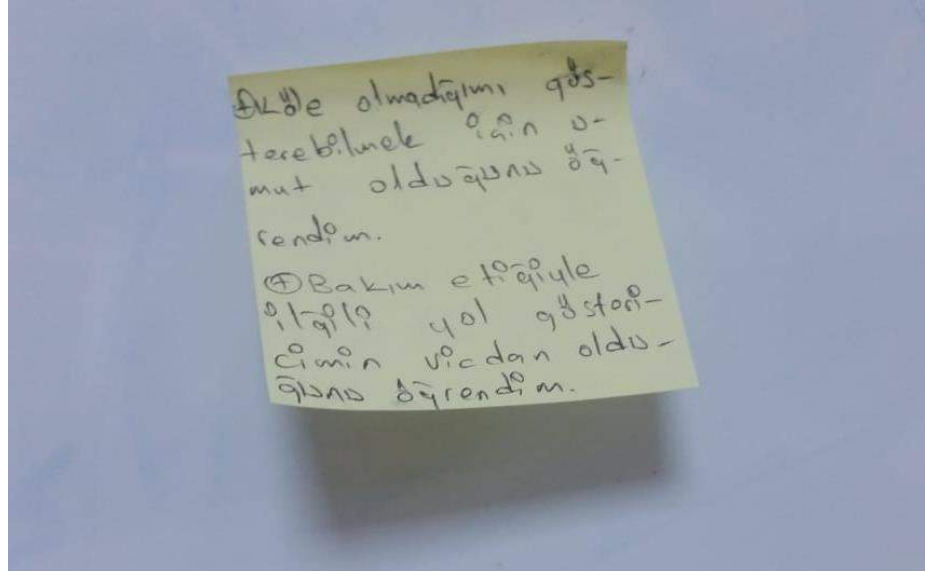
“Yeni teknikler öğrendim. Amaçlı bakım vermeyi öğrendim . Artık daha anlamlı bir şey yaptığımı düşünüyorum. Hasta ile bağ kurmak çok güçlü bir şey . Hasta yakını ile iletişim kurduğumda, kendimi çok iyi hissediyorum, bana çok iyi geldi”

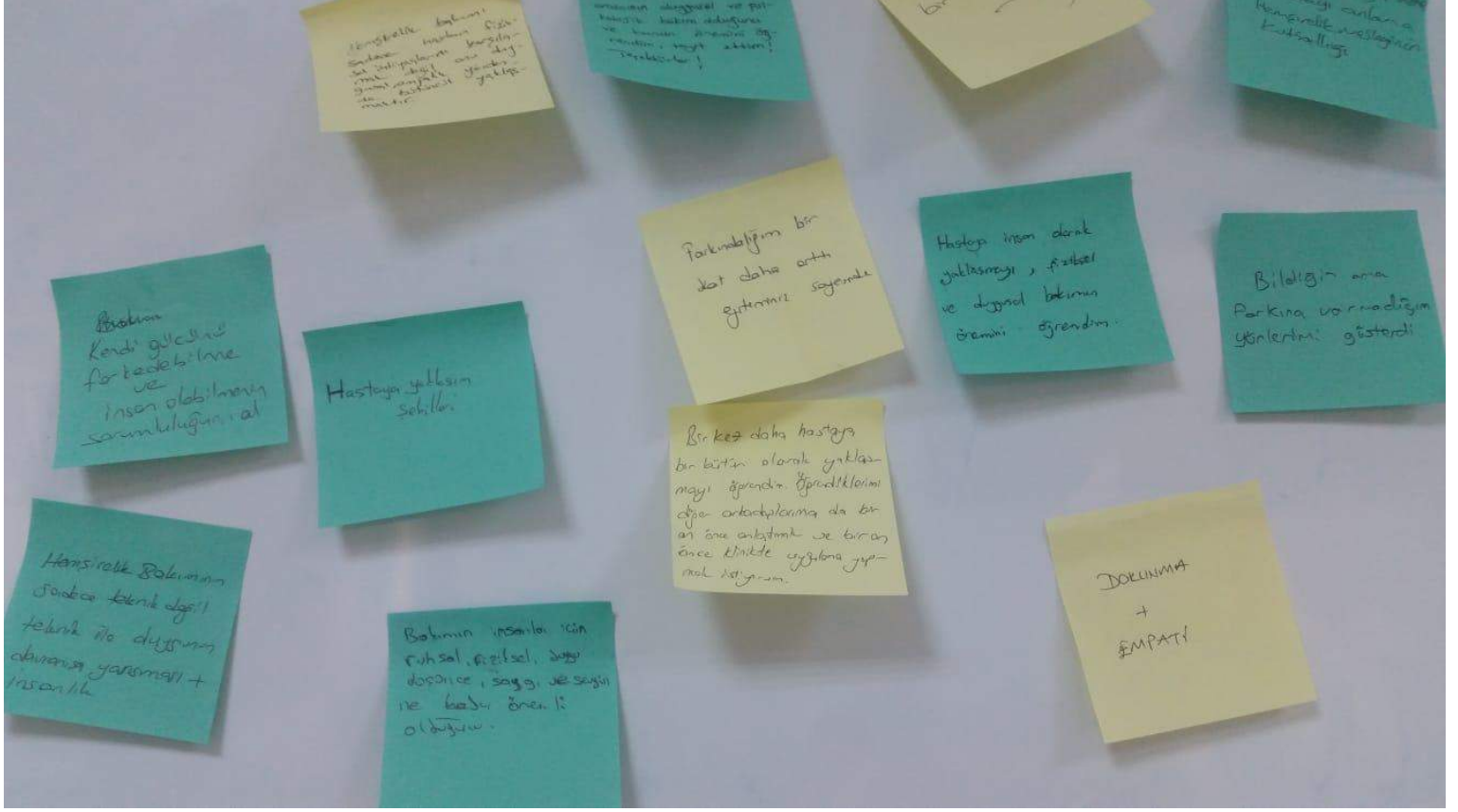
transformative

LEARNING

transformative

LEARNING

transformative

LEARNING

transformative

LEARNING

transformative
LEARNING

TEŞEKKÜR EDERİM